

államainak Internacionáléja («Államok Békeszövetségére» részletes tervezet: Világalkotmány), nagytekinetélyű, a szerző által már ki is dolgozott ügyviteli szabályzat szerint működő Világbíróság és az ezáltal alkalmazható világblokád.

Lázár László könyvét eredeti eszmékben gazdag, gondolatébresztő munkának, eredeti művekben szegény filozófiai irodalmunk gazdagodásának tartjuk. M. F.

Dénes Tibor: Kaffka Margit. A Danubia kiadása, Pécs, 1932. — A fiatal szerző sok elmélyedéssel ismerteti Kaffka Margit életét, tárgyait, alakjait, majd prózai írásművészetét. Mindebben nem igen próbálja megbolygatni az idézeteket, amelyeket Kaffka vallomásaiból s az egykorú kritikákból szerencsésen és gondosan válogatott össze. Állásfoglalásában komolyság mutatkozik így is. Persze, ily tanulmányban, akármennyi az érdekes idézet, valahogy a probléma kevés marad. Jellemző az író módszerére, hogy Kaffka magyarságát egy-egy szentenciából s politikai szellemű magyarázkodásokból akarja megítélni. Bizonyára fontosabb lenne azt vitatni, hogy mennyiben jelentenek magyar szépséget Kaffka nőalakjai. A szubjektivitást és realizmust is éppen csak említi, holott Kaffka tudó-látó szeretete szubjektivitásának és finom realizmusának, mint magyar jelenségnek is különös értéke van... A kis tanulmány főleg izlésről és szorgalomról tesz bizonyosságot. *László István.*

Horváth Béla: Minden mozdulatban. Versek. Huszonöt vers és néhány Claudel-fordítás teszi ki ezt a kis füzetet, de e látszólag kevés anyag is hű portréját adja egy becsületes szándékú, igaz költőnek, aki a lélek ünnepi köntösében lép a nyilvánosság elé. Mély, áhítatos elmerülés jellemzi minden versét és mindjárt az első: «El-

menni s itt maradni», amely talán e gyűjtemény legjellegzetesebb darabja is, minden sorában magán viseli hű és tiszta jegyeit annak a spirituális költészetnek, amelynek szolgálatába Horváth Béla, lelke hajlandóságát követve, költői munkásságát állította.

Schalom Asch: Moszkva. (Káldor. 1932.) — Dickens 1859-ben írta a Tale of two cities-t, a francia forradalom regényét. A «terreur»-nek, a szeptembernek és a thermidornak szemtanui közül bizonyára már csak édeskevesen érthették meg ezt az esztendőt; Dickens azonban ismerhette s kétségkívül ismerte is Robespierre kortársait. Beszélhetett velük; hallhatta élményekből fogalmazott, forró szavaik mögött azoknak a távoli napoknak a moráját; személy szerint, testi közelségből érzékelhette azokat az embereket, akik «történelmet éltek» s akikből a művész keze később regényfigurákat faragott. Azt mondhatnók: Dickensnek könnyű dolga volt. Nem kellett mindent önmagából kiásnia. Nem kellett könyvtárakba bújnia, hogy krónikák, dadogó naplók s egykorú hírlapok adataiból rekonstruáljon és teremtsen életet. Neki nem kellett mindent «intuicióra», «képzelőerőre», «ösztonre» bízni: első kézből nyerte dokumentumait, hamisítatlanul a hangulatot s módjában volt, hogy mintegy közvetlenül áramoltassa át magába a nagy nemzeti és emberi tragédia izgalmaival. «Könnyű volt» Dickensnek visszabúvívolnia a hírheft talyigák dübörgését, felidézni a sivár börtönök reménytelen légkörét, mert látta, ismerte azokat az embereket, kiknek a szemébe, fülébe, agyába kitörölhetetlen nyomokat égették ezek a képek, hangok és félelmek...

Igen, Dickensnek könnyű volt. Könnyű, mert költő volt. Költő, akinek a lelkében értelmet és formát talál a káosz s étellel telítődik a nyers matéria.